

УДК 327.8(73+575.4)“199”

## ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США НА ПРОЦЕСИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ТУРКМЕНИСТАНУ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ»

**Комлякова Юлія Юріївна**, аспірантка кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики Донецького національного університету.

### **Анотація**

Дана стаття являє собою спробу простежити процес демократизації Туркменістану за часів президентства С. Ніязова, та вплив зовнішньої політики США на цей процес. Також у статті відображено основні особливості суспільно-політичного устрою держави, причини зацікавленості Сполучених Штатів у регіоні Центральної Азії.

***Ключові слова:** Центральна Азія, Туркменістан, Сполучені Штати Америки, демократизація, зовнішня політика.*

### **ВСТУП**

З того часу, як країни Центральної Азії набули незалежності від Радянського Союзу у 1991 р., захід розглядає цей регіон, як такий, в якому стрімко мають розвиватись демократичні процеси. На перший погляд новостворені незалежні держави регіону - Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан та Узбекистан були успішними у створенні атрибутів державності на демократичних засадах, як то законодавча та виконавча влади, судова та виборча системи. Проте розглядаючи цей процес детальніше стає очевидним, що усі політичні та економічні процеси у кожній з держав регіону підпорядковувалися авторитарному способу управління, і не мали нічого спільного з демократичним устроєм, більш того пригнічували усі форми його прояву. Не виключенням був і Туркменістан.

### **РЕЗУЛЬТАТИ (основний текст)**

Проблеми стану демократії та впливу США на її розвиток в Туркменістані, піднята у статті, вивчалась переважно західними та російськими вченими, через те, що усілякі дослідження, які проводились туркменами і хоча б якось суперечили державній ідеології Туркменістану карались репресіями. Західні та дослідники однак у твердженнях та висновках стосовно проблеми демократизації. Серед таких С. Камингс [1], Н. Кемпстер [2], М. Олкотт [3]. Російські вчені такі як А.В.Торкунов [4], А.А.Тринков [5] переважно віддзеркалюють зовнішній вплив (зокрема вплив США) на демократичний розвиток Туркменістану.

Важливою рисою правління Сапармурата Ніязова є культ особи, який проявляється у перейменуванні вулиць на свою честь, розміщення скульптур, що зображають голову країни (вершиною такого монументалізму є золота

скульптура Туркменбаші у центрі Ашхабаду), розміщення портретів Ніязова на банкнотах усіх номіналів, зобов'язування школярів вивчати Рухнаму, яка мала б стати новою Біблією для ним запропонованої віртуальної релігії [6].

Що стосується релігії, то туркменський народ, сповідуючий іслам, на той час не був релігійним, адже за сімдесят років радянського правління атеїзму вдалося суттєво притіснити іслам. Саме тому правління туркменістану за власної вигоди могло апелювати чи до ісламу, як до державної релігії, чи до атеїзму. Також Сапармурат Ніязов цілеспрямовано позбавляв населення доступу до освіти, сподіваючись на те, що неграмотність народу дозволить укріпити режим диктатури.

Демократичні засади правління в державах регіону задекларовані на конституційному рівні [7]. Проте, система вертикального авторитарного правління спричинила слабкість такої конституції. Під час правління Ніязова законодавча та судова гілки влади були підпорядковані виконавчій. На практиці конституція була потрібна лише для легалізації однопартійної влади колишньої комуністичної партії. Процес будівництва держави, ініційований новою конституцією, було скасовано через авторитаризм політичної еліти, яка не бажала відмовитись від реальної влади [8].

Фактична анти демократичність суспільно-політичного устрою Туркменістану яскраво проявилася під час президентських виборів 27 жовтня 1990 р. та 21 червня 1992 р.. Електорат не мав альтернативного кандидата. Проголошені результати голосування виглядають малоімовірними і сфальсифікованими через те, що згідно з проголошеними результатами голосування на користь С. Ніязова віддали свої голоси відповідно 98,3% і 99,5% від кількості громадян, що взяли участь у виборах. Після того, як влітку 1993 р. туркменська опозиція заявила про своє бажання брати участь у президентських виборах у червні 1997 р., 28 грудня 1993 р. вищій представницький орган влади Туркменістану – Народні збори – прийняв рішення про проведення референдуму з продовження президентських повноважень на другий п'ятирічний термін без проведення чергових виборів. Не зважаючи на те, що згідно зі ст. 16 Закону Туркменістану «Про референдум» встановлюється строк підготовки до референдуму не менше двох місяців, референдум з продовження терміну президентських повноважень було проведено вже 15 січня 1994 р. За офіційними даними за продовження терміну повноважень С. Ніязова до 2002 р. начебто висловились 99,99% виборців, з тих, що брали участь у голосуванні [9].

Навесні 1993 року виступаючи на черговій нараді старійшин, Президент Туркменістану С.А. Ніязов підкреслив, що за своїм походженням, характером та духом туркменський народ є надзвичайно демократичним, та назвав Туркменістан Батьківщиною демократії, яка була повернена їм шляхом здобуття незалежності [10].

Здобувши незалежність уряд Туркменістану розпочав низку змін, спрямованих на демократизацію країни. Проте, прийшовши до влади у країні очільник комуністичної партії Сапармурат Ніязов припинив усі реформи розпочаті в країні. Спираючись на впливові служби безпеки (армія, міліція та

спецслужби) він узурпував владу, тим самим створивши тоталітарний режим. У процесі боротьби з усілякими проявами демократичних ініціатив майже усі активісти громадянського суспільства, що займались розбудовою демократії опинились за ґратами чи за межами держави. Встановлення абсолютного контролю над засобами масової інформації, судовою системою, міркуваннями людей (заборона плюралізму думок) та створення нової «залізної завіси» стали характерними рисами Туркменістану за часів Туркменбаші. Незважаючи на це Туркменістан ратифікував майже усі міжнародні угоди з прав людини, але став членом ООН та ОБСЄ без огляду на ці вимоги.

Незважаючи на неспроможність Туркменістану виконувати свої міжнародні обов'язки, жодних санкцій до нього не було застосовано.

Через суттєві геополітичні зміни, що відбулися у регіоні, Центральна Азія, та зокрема Туркменістан потрапили до сфери інтересів США. Вагомий вплив у процесі прискорення встановлення двосторонніх відносин спричинило те, що Штати прагнули не допустити розповсюдження впливу Ірану на новостворені мусульманські держави. Дипломатичні відносини між двома країнами було встановлено 1992 року. Але одночасно з цим Сполучені Штати не мали великих сподівань, стосовно перспектив розвитку демократії на пострадянському просторі. Держсекретар США Джеймс Бейкер під час свого візиту до Туркменістану у лютому 1992 р. наголосив на тому, що США завжди підкреслювали, що результативність їх відносин із Туркменістаном буде залежити від процесу розвитку демократичних принципів у державі [11].

Ключовим аспектом політики США став пошук шляхів зміцнення державності і незалежності країн Центральної Азії. Сполучені Штати розраховували на формування нової регіональної структури, в рамках якої нові незалежні держави мали б можливість на самовизначення у демократичному дусі та стали б прозахідно орієнтованими. Це мало б означати витіснення усіх позарегіональних акторів анти західного налаштування (перш за все Росію та Іран). У зв'язку з цим 30 жовтня 1992 р. було прийнято законопроект «Про підтримку свобод», який передбачав американську урядову допомогу новим незалежним державам (включаючи країни Центральної Азії) як безпосередньо, так і через МВФ [12].

Лідери країн Центральної Азії, навпаки, прагнули забезпечити тісні зв'язки зі Сполученими Штатами з міркувань міжнародного престижу, і оскільки такі зв'язки сприяли подальшому відходу їх країн від Росії. Вони відвідували Вашингтон з відповідними надіями. Деяких з них приймали у Білому домі, деяких – ні. Коли у 1993 р. співробітники адміністрації Клінтона ухилились від зустрічей з Президентом Туркменії Ніязовим, то він розповсюдив підроблені фотографії зустрічі, яка, начебто, відбулася у Білому домі. Мало хто у Туркменії знав, що такої зустрічі не було [13].

Незважаючи на обережність США у безпосередніх контактах з очільниками країн Центральної Азії, перерозподіл центрів сили та зміцнення власного впливу в регіоні все ж таки залишались стратегічними завданнями зовнішньої політики Сполучених Штатів.

За часів першої адміністрації Клінтона значну роль у формуванні політики США на пострадянському просторі грали політики-ліберали, які симпатизували Росії і сприймалися у Сполучених Штатах як «проросійське лобі», на кшталт Струоба Телботта. Важливою рисою центральноазіатської політики нової адміністрації став пріоритет демократичних цінностей над власне американськими інтересами. Зокрема відсутність демократії і недотримання прав людини в цей період практично повністю заблокувало політичні відносини США з Туркменістаном та Узбекистаном ( хоча економічні контакти розширялись) [14].

У важливій промові від 21 липня 1997 р. Струоб Телботт заступник держсекретаря США перелічив чотири напрямки підтримки країн Кавказу та Центральної Азії з боку США: просування демократії, створення вільних ринкових економік, фінансова підтримка миру та мирного співробітництва в середині держав регіону та між ними, інтеграція до широкого світового співтовариства. Він запропонував запровадити нову модель розвитку регіону, коли усі держави співпрацюють між собою замість «Великої гри» з нульовою сумою.

Що стосується процесу демократизації, то Сполучені Штати не мали ілюзій з приводу того, що політичні репресії та утиски суспільства в усіх його демократичних проявах будуть миттєво викоренені, вони лише сподівались, що кількість людей, які користуються хоча б якимись громадянськими правами та свободами буде зростати.

Важливим фактором зацікавленості США у встановленні демократії в країнах Центральної Азії є те, що це позбавило б Штати від військової загрози, адже саме демократизація світового співтовариства, а не підтримання геополітичного балансу є головною гарантією стабільності в міжнародному середовищі взагалі і в США зокрема. Особливу значущість цей фактор набуває в умовах глобалізації, коли світ стає цілісним і неподільним. Якщо на початку ХХ сторіччя президент В. Вільсон і його прибічники висували ідеалістичний лозунг «зробити світ безпечним для демократії», то наприкінці ХХ ст. можна говорити про більш прагматичну мету – зробити світ безпечним за допомогою демократії [15].

Іншим поясненням активізації США у просуванні демократії, що після закінчення «холодної війни» та падіння комуністичного режиму єдиною вони залишились єдиним актором на світовій арені, який мав реально функціонуючу та ефективну (що найменше в межах власної держави) модель демократичного розвитку, яка мала б стати взірцем дня новостворених країн, та країн що розвиваються. Особливу значущою ця функція постала після появи нових незалежних держав на пострадянському просторі.

Проте, незважаючи на всі дії, спрямовані на допомогу у демократизації країнам Центральної Азії (наряду з іншими державами світу, які потребували цього) цей сектор зовнішньої політики США так і не став ефективним, через відсутність чіткої концепції та стратегії. Що стосується тактики, то Сполучені Штати у розбудові демократії використовували лише ліберально-демократичні

та дипломатичні заходи, виключаючи можливість насадження демократичних норм та принципів військовими засобами.

У квітні 1998 р. під час зустрічі у Вашингтоні Президенти Клінтон та Ніязов домовились про розширення співробітництва між Сполученими Штатами та Республікою Туркменістан у активізації її розвитку як ринкової демократії. Сполучені Штати міцно підтримують незалежність Туркменістану, його суверенітет та територіальну цілісність; поважають його нейтралітет. Клінтон наголосив на тому, що демократизація, економічні реформи та дотримання прав людини є невід'ємними складовими майбутнього Туркменістану. Швидкі, конкретні кроки у напрямку реформування цих сфер мали б стати свідченням рішучих змін Туркменістану, щоб відповідати міжнародним стандартам, які будуть сприяти процвітанню туркменського народу. Туркменістан зацікавлений у зміцненні норм права і політичного плюралізму, включаючи вільні та справедливі вибори президента та парламенту згідно з міжнародними стандартами та конституцією Туркменістану [16]. Напередодні цієї зустрічі Ніязовим було звільнено декілька ув'язнених, хоча залякування і арешти інших продовжувались.

Свідченням того, що внутрішня політика Туркменбаші жодним чином не просувається демократичним шляхом є написаний у 1998 р. Відкритий лист туркменських дисидентів президенту Клінтону, у якому йдеться про культ особи Ніязова, каторжну дитячу працю на бавовняних плантаціях, за яку сплачують їжею, неприйнятною для вживання, позбавлення людей права обирати професію, житло, освіту, вільно пересуватися, висловлювати переконання. Зазначається, що заробітна платня диктатора перевищує раніше обіцяний ним середньодушовий дохід звичайного громадянина у 1000 разів. На тлі оманливої стабільності спостерігається зростання злиднів, безробіття, духовного закріпачення, злочинності, проституції, наркоманії. Не дивлячись на прискорене зниження народжуваності, зберігається «африканський» рівень смертності матерів та немовлят. Корупція, що стала другим обличчям туркменської держави, - є основною умовою роботи всесвітньовідомого «золотого півмісяця» - найбільшого вузла транспортування наркотиків до Європи з Ірану та Афганістану через Туркменістан. Політика державного терору призвела до того, що кількість ув'язнених у Туркменістані з 1992 р. збільшилась у декілька разів. У країна з 4-х мільйонним населенням до страти засуджено близько 700 людей. Набагато більше людей (близько десяти щомісячно) помирає від нестерпних умов ув'язнення: від тісноти у камерах, духоти голоду, антисанітарії, хвороб. Значна кількість ув'язнених – це ті, хто насмілювався відкрито висловити невдоволення анти людською політикою диктатора. Усіх їх проголошено винними у карних злочинах або психічно нездоровими. Туркменські дисиденти наголошують на тому, що Туркменбаші ніколи не піде на поступки для демократизації. На цей момент, на відміну від початкового етапу своєї політичної кар'єри, демократія для нього не лише неприйнятна, а й небезпечна. Заборона на демократію це головний бар'єр, що стримує падіння диктатури [17].

У період з 1992 р. по 1999 р. на реформи в сфері демократії і формування ринкової економіки в Центральній Азії США витратили приблизно 1,9 млрд. [18].

Наприкінці 90-х рр.. вплив США у регіоні пішов на спад. Це було пов'язано із загальною концептуальною кризою політики США на пострадянському просторі, а також з крахом прозахідних реформ у Росії після дефолту 1998р.[19].

### **ВИСНОВКИ ТА НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Таким чином можна зробити висновки, що на заваді поліпшення становища демократичного устрою держави поставав надзвичайно низький рівень ефективного управління і верховенства права, оскільки уряд країни відмовлявся працювати над поліпшенням цих позицій заради збереження існуючого режиму. Все це призвело до зниження легітимності державних інститутів.

Репресивний режим лише створював ілюзію стабільності. Можливості встановлення демократичного режиму в Туркменістані було втрачено з приходом до влади С. Ніязова. Керівництво країни при здійсненні авторитарної внутрішньої політики покладалося на те, що геостратегічне розташування Туркменістану здатне позбавити їх від санкцій міжнародної спільноти.

Приклад Туркменістану може бути використаний у якості лакмусового паперу для оцінювання правомочності та можливості розвитку демократичного суспільства, впливу на розвиток демократії, громадянського суспільства та прав людини у різних регіонах світу включаючи Центральну Азію.

### **Література**

1. Cummings S. N. Power and Change in Central Asia [Текст] / S.N. Cummings / London and New York, 2002, 158 p.
2. Kempster N. Baker on Tour for Human Rights : Diplomacy: He preaches democracy and assails Iran on visits to Turkmenistan and Azerbaijan [Електронний ресурс] / N. Kempster / Los Angeles Times – Режим доступу. - [http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007\\_1\\_human-rights](http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007_1_human-rights)
3. Олкотт М.Б. Второй шанс Центральной Азии [Текст] / М.Б. Олкотт / Московский центр Карнеги. Центр Карнеги за международный мир. – М.-Вашингтон. – 2005. – 487 с.
4. Современные международные отношения. Учебник [Текст] / Под ред. А.В.Торкунова. – М.: «Российская политическая энциклопедия», 1999. – 584 с.
5. Трынков А.А. Отношения между Узбекистаном и США [Текст] / А.А. Трынков / Узбекистан: обретение нового облика: в 2 т. М., 1998. Т. 2.
6. Cummings S. N. Power and Change in Central Asia [Текст] / S.N. Cummings / London and New York, 2002, P. 118.
7. Конституция Туркменистана [Електронний ресурс] / U.S. Department of State // Режим доступу:
8. Kareem A. B. The Evolution of Authoritarianism in Turkmenistan [Текст] / A. B. Kareem / Demokratizatsiya. - Heldref Subscribe. - P. 397
9. Нарушения права на свободное волеизъявление [Електронний ресурс] // Международный Мемориал. – Режим доступу: <http://www.memo.ru/hr/politpr/turk/election.htm>
10. Мусаев О. Права человека в Туркменистане – на высоте демократических преобразований [Електронний ресурс] / О.Мусаев/ Сапармурат Ниязов (Туркменбаши). –

Режим доступу  
[http://niyazov.sitcity.ru/ltext\\_2010114405.phtml?p\\_ident=ltext\\_2010114405.p\\_0411151212](http://niyazov.sitcity.ru/ltext_2010114405.phtml?p_ident=ltext_2010114405.p_0411151212) Цит.  
5.09.2013

11. Kempster N. Baker on Tour for Human Rights : Diplomacy: He preaches democracy and assails Iran on visits to Turkmenistan and Azerbaijan [Электронний ресурс]/ N. Kempster / – Режим доступу. - [http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007\\_1\\_human-rights](http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007_1_human-rights)
12. Freedom support act of 1992 April 1, 1992 Office of the Press Secretary The White House [Электронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.fas.org/spp/starwars/offdocs/b920401.htm>
13. Олкотт М.Б. Второй шанс Центральной Азии [Текст] / М.Б. Олкотт / Московский центр Карнеги. Центр Карнеги за международный мир. – М.-Вашингтон. – 2005. – С.87
14. Трынков А.А. Отношения между Узбекистаном и США [Текст] / А.А. Трынков / Узбекистан: обретение нового облика: в 2 т. М., 1998. Т. 2. С. 226.
15. Современные международные отношения. Учебник [Текст] / Под ред. А.В.Торкунова. – М.: «Российская политическая энциклопедия», 1999. – С. 296
16. Joint statement on U.S.-Turkmenistan Relations The White House Office of the Press Secretary April 23, 1998 [Электронний ресурс] // Режим доступу: <http://clinton6.nara.gov/1998/04/1998-04-23-joint-statement-on-us-turkmenistan-relations.html>
17. Туркменские диссиденты пишут письмо американскому Президенту [Электронний ресурс] // Независимый альманах Лебедь. – Режим доступу:
18. The Security of the Caspian Sea Region [Текст] / Oxford Univ. Press, 2001. -P. 137.
19. Казанцев А.А. Политика США в постсоветской Центральной Азии: характер и перспективы / А.А. Казанцев / Научные школы МГИМО С. 158.

#### REFERENCES

1. Cummings S. N. Power and Change in Central Asia [Tekst] / S.N. Cummings / London and New York, 2002, P. 118.
2. Kempster N. Baker on Tour for Human Rights : Diplomacy: He preaches democracy and assails Iran on visits to Turkmenistan and Azerbaijan [Elektronnij resurs]/ N. Kempster / – Rezhim dostupu. - [http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007\\_1\\_human-rights](http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007_1_human-rights)
3. Olcott M.B. Vtoroj shans Central'noj Azii [Tekst] / M.B. Olcott / Mosovskij centr Karnegi. Centr Karnegi za mezhdunarodnyj mir. – M.-Vashington. – 2005. – S.87
4. Sovremennye mezhdunarodnye otnosheniya. Uchebnik [Tekst] / Pod red. A.V.Torkunova. – М.: «Rossijskaja politicheskaja jenciklopedija», 1999. – S. 296
5. Trynkov A.A. Otnosheniya mezhdu Uzbekistanom i SShA [Tekst] / A.A. Trynkov / Uzbekistan: obretenie novogo oblika: v 2 t. M., 1998. Т. 2. S. 226.
6. Cummings S. N. Power and Change in Central Asia [Tekst] / S.N. Cummings / London and New York, 2002, P. 118.
7. Konstitucija Turkmenistana [Elektonnij resurs] / U.S. Department of State // Rezhim dostupu: <http://www.state.gov/documents/organization/132771.pdf>
8. Kareem A. B. The Evolution of Authoritarianism in Turkmenistan [Tekst] / A. B. Kareem / Demokratizatsiya. - Heldref Subscribe. - P. 397
9. Narusheniya prava na svobodnoe voleizjavlenie [Elektronnij resurs] // Mezhdunarodnyj Memorial. – Rezhim dostupu: <http://www.memo.ru/hr/politpr/turk/election.htm>
10. Musaev O. Prava cheloveka v Turkmenistane – na vysote demokraticeskikh preobrazovanij [Elektronnij resurs] / O.Musaev/ Saparmurat Nijazov (Turkmenbashi). – Rezhim dostupu  
[http://niyazov.sitcity.ru/ltext\\_2010114405.phtml?p\\_ident=ltext\\_2010114405.p\\_0411151212](http://niyazov.sitcity.ru/ltext_2010114405.phtml?p_ident=ltext_2010114405.p_0411151212) Cit.  
5.09.2013

11. Kempster N. Baker on Tour for Human Rights : Diplomacy: He preaches democracy and assails Iran on visits to Turkmenistan and Azerbaijan [Elektronnij resurs]/ N. Kempster / – Rezhim dostupu. - [http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007\\_1\\_human-rights](http://articles.latimes.com/1992-02-13/news/mn-3007_1_human-rights)
12. Freedom support act of 1992 April 1, 1992 Office of the Press Secretary The White House [Elektronnij resurs] // Rezhim dostupu: <http://www.fas.org/spp/starwars/offdocs/b920401.htm>
13. Olcott M.B. Vtoroj shans Central'noj Azii [Tekst] / M.B. Olcott / Mosovskij centr Karnegi. Centr Karnegi za mezhdunarodnyj mir. – M.-Vashington. – 2005. – S.87
14. Trynkov A.A. Otnosheniya mezhdru Uzbekistanom i SShA [Tekst] / A.A. Trynkov / Uzbekistan: obretenie novogo oblika: v 2 t. M., 1998. T. 2. S. 226.
15. Sovremennye mezhdunarodnye otnosheniya. Uchebnik [Tekst] / Pod red. A.V.Torkunova. – M.: «Rossijskaja politicheskaja jenciklopedija», 1999. – S. 296
16. Joint statement on U.S.-Turkmenistan Relations The White House Office of the Press Secretary April 23, 1998 [Elektronnij resurs] // Rezhim dostupu: <http://clinton6.nara.gov/1998/04/1998-04-23-joint-statement-on-us-turkmenistan-relations.html>
17. Turkmenske dissidenty pishut pis'mo amerikanskomu Prezidentu [Elektronnij resurs] // Nezavisimyj al'manah Lebed'. – Rezhim dostupu: <http://www.lebed.com/1998/art394.htm>
18. The Security of the Caspian Sea Region [Tekst] / Oxford Univ. Press, 2001. -P. 137
19. Kazancev A.A. Politika SShA v postsovetsoj Central'noj Azii: harakter i perspektivy / A.A. Kazancev / Nauchnye shkoly MGIMO S. 158.

**Комлякова Ю.Ю. ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США НА ПРОЦЕСИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ТУРКМЕНИСТАНУ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ».**

Данная статья представляет собой попытку проследить процесс демократизации Туркменистана во времена президентство С. Ниязова, и влияние внешней политики США на этот процесс. Также в статье отражены основные особенности общественно-политического устройства государства, причины заинтересованности Соединенных Штатов в регионе Центральной Азии.

**Ключевые слова:** Центральная Азия, Туркменистан, Соединенные Штаты Америки, демократизация, внешняя политика.

**Komliakova J. THE INFLUENCE OF THE U.S. FOREIGN POLICY ON DEMOCRATIZATION OF TURKMENISTAN AFTER THE "COLD WAR."**

This article attempts to trace the process of democratization during the presidency of Turkmenistan Saparmurat Niyazov, and the impact of the U.S. foreign policy on this process. The article also reflects the main features of the socio-political structure of the state, the reasons for the interest of the United States in Central Asia.

**Keywords:** Central Asia, Turkmenistan, the United States of America, democratization, foreign policy.

Рецензент: **Фомін А.І.**, доктор історичних наук

Стаття подана  
18.05.2013